

مجموعه شعرکردی کلپه‌ری
جلیل اهنگرزاد

نه دره‌واران

نہرمہواران / شیعر کوردی 2

وہ ناو خودای بی وینہ

3 نەرمەواران / شیعەر کوردی

4 نەرمەواران / شیعەر کوردی

شیعەر کوردی

نەرمەواران

چاپ دوم

جە لیل ئاھەنگەرنژاد

نهرمه واران / شيعر كوردى 5

آهنگر نژاد، جليل، ۱۳۴۹

ته م / جليل آهنگر نژاد - کرمانشاه، ج. آهنگر نژاد ۱۳۹۰، ۸۸ص

شابک : ۷-۱۷-۷۳۰۹-۹۶۴

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. شعر كوردى - قرن ۱۴. الف. عنوان

۶۲/ک فا ۸۱ ۱۳۸۹ ت ۶۴۵- / PIR ۷۹۴۱

ناسنامه یی كتاو

ناو كتاو: نهرمه واران

شاعر: جهليل ناههنگه رنژاد

رؤبه رگ: مه زدهك شكه ري كياني

تيراژ: ۲۰۰۰

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۰۴ - ۵۴۸۸ - ۶ ISBN

به جای مقدمه ای بر

چاپ دوم نر مه وار ان

سکوت بود و گرمای نیمه جانِ او آخر تابستانی کُردی که داشت برای رفتن، چمدانش را می بست . در وسط آبادی ما جوی فصلیِ آبی می گذشت که کشان کشان خود را از «چشمه پهن» به آنجا می رساند. شش و یا هفت ساله بودم . با برادرم و چند همسایه ی دیگر ، هر روز خود را در کنار جوی آب با گِلبازی مشغول می کردیم. ظهر یکی از همان روزهای سال ۱۳۵۵ شمسی صدای داد و بیدادی بلند شد . صدا آشنا بود و ناگهان با گریه ی تلخ دخترکی درآمیخت .

7 نهرمه‌واران / شیعر کوردی

دستها را ناشیانه و با شتاب شستیم و دویدیم که خبری بگیریم . به حیاط بی در و دیوار که رسیدیم، تازه شستمان خبردار شد که زن میانسال محجوب و ساده ی آبادی از دست یکی از اقوام نگران است و در اوج عصبانیت دارد ناسزا می گوید. با شنیدن صدایی ناساز، مثل آخرین نفس های آتشی که به ناگهان با چند لیتر بنزین هم آغوش شود، شعله ور شد و داد زد که : «باید با خدا تسویه حساب کنم». تکان خوردم و نگران شدم. با نشان کردن تپه ای به نام «دیول کوت» با شتاب به راه افتاد . دختری با گریه دنبالش کرد و من و یکی دو بچه ی دیگر نیز از سر کنجکاوی دنبالشان کردیم . من هم راستی راستی می خواستم خدا را ببینم و این وسوسه ، شوق رفتنم را بیشتر کرد.

فریادها با گریه همراه شد و چند زن را برای سرک کشیدن به در خانه کشاند. « مروارید » و «جهان» خواستند آرام اش کنند اما نتوانستند و او با این وساطتها انگیزه اش برای رفتن بیشتر شد. به هر شکلی خودمان را به رودخانه که حدودا یک کیلومتر با آبادی فاصله داشت، رساندیم. حتی لحظه ای توقف نکرد. از رودخانه نیز گذشتیم . خسته شده بودم. اما دیدن خدا برایم در آن روز، اتفاقی بی نظیر بود و هر خستگی و رنجی را فراموش می کرد. هیچکداممان با هم حرفی نمی زدیم و با کفش های پاره ی پلاستیکی دنبال آن اتفاق بودیم. با گذشت چند دقیقه به لحظه ی موعود رسیدیم. نتوانست از

8 نهرمه‌واران / شیعر کوردی

تپه بالا برود . کمی ساکت شد . با چرخشی ناتمام ، تخته سنگ نسبتاً بزرگی را در میانه های تپه پیدا کرد و بی آنکه معطل شود، چند پاره سنگ را به دامن ریخت و در حالیکه گریه هایش با ناله ای عجیب در می آمیخت ، روی تخته سنگ رفت تا آن پاره سنگ ها را به سوی خدا پرتاب کند.

هم برای ما و هم برای او لحظات بسیار سختی بود. با ترسی عجیب تمام آن فضا را می کاویدیم که خدا را بیابیم. با همان ترس نشستم که تمرکز بیشتری داشته باشم . زن ، اولین سنگش را به آسمان پرتاب کرد. از ته دل دعا می کردم که هیچ سنگی به خدا نخورد. برای پرتاب سنگ دوم آماده شد و در حالیکه اشک هایش صورت نحیفش را پوشانده بود ، این سنگ نیز به آسمان رفت اما خوشبختانه توان پرتابش بسیار اندک بود و در حوالی پنج یا شش متری دور از ما به گوشه ای افتاد .

سنگ سوم با ناله ی بیشتری همراه شد. اما این سنگ پس از پیچ و تاب اندک برگشت . چشمان چند کودک مبهوت، تصویر فرود سنگی را در ظهر تابستانی گردی با همه ی جزئیاتش ثبت می کردند. انگار آسمان نیز برایش خط و نشان می کشید. روی تخته سنگی که ایستاده بود ، جایی برای جابجا شدن نداشت. یا باید از روی سنگ می پرید که جرئتش را نداشت و یا باید همانجا بی حرکت می ایستاد . ناگهان سنگ به روی شانه اش فرود آمد و

9 نهرمه‌واران / شیعر کوردی

اینجا بود که گریه و زاری اش بیشتر و بیشتر شد. خود را از تخته سنگ پایین کشاند و کنارش نشست. در حالی که دهانش خشک شده بود، چشمانش را برای لحظاتی بست.

چند دقیقه ای گذشت و پس از آنکه کمی آرام شد، تازه چند بچه ی قد و نیم را دید که با نگاهی از سر حیرت به او زل زده بودند و در درماندگی اش شریک شده بودند...

اکنون پس از آن سالها من هم یکی از همان بچه های قد و نیم قد روستای «هوشیار چله» هستم که می خواستم خدا را ببینم. هنوز پس از گذشت سالها صدای شیونی در درونم بلند است با کسی که دامنی از سنگ برداشته اما می خواهد با آن سنگ ها در آرمانهایش سرپناهی بسازد برای بی سرپناهایی که آن سوی دیوارها چشم براهند. همین!

جلیل آهنگر نژاد

پاییز ۹۰

نہرمہواران / شیعر کوردی 10

مقدمه‌ی چاپ اول نهرمه‌واران

دگرگونی و تحول از اهم مسائلی است که هر موجود پویا هدفمندی برای مواجه شدن با نیازهای روز به آن احتیاج دارد. این دگرگونی در عالم ادبیات و بویژه شعر امری حیاتی و ارزنده محسوب می‌شود. شعر معمولاً با خلاقیت همراه است و خلاقیت با نوگرایی، نوشدگی و نوآوری ارتباط مستقیم دارد و حتی تعریف مقوله‌ی شعر نیز به نوعی از

نهمه‌واران / شیعر کوردی 12

بارقه‌ی این خلاقیت بی بهره نمانده و در گردش روزگار از گذشته تا امروز تعاریف مختلفی از شعر ارائه شده است .

در گذشته بنا به نیازهای زمانه تعاریف بعضاً ساده از شعر می شده اما امروزه چون دنیای ما با دنیای گذشتگانمان تفاوت‌های عمده ای دارد ، نگاه ما نیز به شعر بی شک متفاوت خواهد بود و این نگاه جدید ضرورتی انکار ناپذیر است . کریشنا مورتی معتقد است : «درک ما از پدیده های پیرامونمان باید تازه و به دور از معارف شناخت های موروثی باشد و فقط در این صورت است که می توانیم درست بینیم.»

نگاهی که حاصل این تلقی ها و دیدگاههاست ما را تا حدود زیادی می توند به سر منزل مقصود هادی و راهبر شود . امروزه رسالت شعر و حتی رسالت شاعر تفاوت‌های اساسی با گذشته ها دارد شاعر امروز با دنیایی کاملاً متفاوت با گذشته زندگی می کند . دنیایی که بسیار پیچیده است و هر دم در مسیر تکاملی خویش گام می نهد . در این گستره که افکار مدرن و حتی پسامدرن در حال گذر از تجربه هستند و نگاههای نو تمام اطرافمان را گرفته هیچگاه نمی توانیم با تکیه بر موارث ادبی و هنری خویش به سوی آینده گام برداریم . پر مسلم است که برای ارتباط با این دنیای مدرن باید ابزار مدرن در اختیار داشت و هنر مدرن و شعر مدرن نیاز زمانه‌ی ما به حساب می آید .

13 نهرمه‌واران / شیعر کوردی

شعر ما (شعر کُردی کرمانشاهی یا کلهری) بی شک با مستقیم گویی ها و گاه آثار ضعیف و کم مایه و بهره نگرستن از تکنیک های هنری و بسیاری مسائل دیگر راه به کوچه های تنگ و تاریک فراموشی نهاده است .

اگر دوستدار تحول ، تازگی و دگرگونی اساسی در شعر هستیم و می خواهیم این فرهنگ بکر و اصیل را دستخوش گردباد نیستی نکنیم ، با همین نگاه نو و ادراکنو از همه ی اطرافمان گرفته تا تمام مقولات هستی ، پا در رکاب نهاده و برای حرکتی اساسی گامهای ارزنده ای را برداریم .

از اهم مسائلی که باید در حیطه ی شعر مورد مذاقه و بررسی جدی قرار گیرد ، زبان است . زبان اصلی ترین مصالح شعر به حساب می آید و شعر پویا نیز متقابلا به زبان پویایی می بخشد . بکارگیری زبان در وجه هنری آن ایجاب می کند که واژه ها و جملات ، معانی متعدد و متکثری داشته باشند و مانند مشغوری عمل کنند که چند معنی را بازتاب دهد در این صورت از وجه مستقیم گویی زبان دوری جسته ایم و ابهت و ارزش هنری آنرا دوباره به وی سپرده ایم .

شعری که در مورد آن صحبت می کنیم ، (کُردی جنوبی) نیاز به ساخت واژه های جدید ، ترکیبات جدید ، مضامین تازه و در نهایت نگاه تازه دارد تا در بستری از فرهنگ اصیل خود که سرشار از نماد ها و سمبل ها و اساطیر و مواردی ارزنده ی باستانی خویش است ، شکوه شکوفایی خویش

نهمه‌واران/ شیعر کوردی 14

را نظاره گر باشد و این مهم صورت نمی پذیرد مگر آنکه شاعران جوان و نواندیش این دیار همتی جانانه به خرج دهند و کاری ماندگار را در پهنه‌ی وسیع این مرز و بوم رقم زنند (البته نویسنده‌ی این سطور صادقانه ابراز می‌دارد که داعیه‌ی مسائل ذکر شده را به نحو احسن در آثار خویش ندارد و تلاش وی بر آن است که روزی این شکل شکیل شعر در منطقه‌ی ما شاهد رشد و برازندگی خویش باشد)

به امید آن روز فرخنده

جلیل آهنگرنژاد زمستان ۱۳۷۹ خورشیدی

وهمار ۱

ئرائ كاكه فهرهاد عهزىزى

پهژاره تا نهگرتيه دوواره حال ئاسمان

ئرام جيئ پئا بكه له ژير بال ئاسمان

چهويل پر له خوهزيه و د ئهگهر ريو ئه وهوا بكه ن

دوواره ئه و زوان تيهرن چهويل لال ئاسمان

كهل كيوهى « برهكهوم » ! وه چهرخ ناز چه و مهگهر

نەرمەواران / شیعەر کوردی 16

ت چەرخنی ھەمیشە چەرخ مانگ و ساڵ ئاسمان!
نەسیم ناز خوەر وە دەر! سەفای وە ھار لە یرە وەر!
من و بدوون عشق ت رەسین وە ماڵ ئاسمان!
خوە لە مر ئەر بپاشمە تمام بان ئی زە یوہ
دوواری ریشە کەج لە دل گۆل خەیاڵ ئاسمان
لە ئی زەنان نیوتە کە دل چە نیگە گیر یاس
ھە ئس جیی پنا بکە لە ژیر بال ئاسمان!

وهار ۲

دل بى ت قهور قهرنىگ خوهرنىه و چريوسيايه
تهتمهه ليوله بى ت لهى ئاسمان سايه
تا هووز شهو سهنن ليم سروهى هناس سهوزد
وهى ههر د سيون گيانه تهو تاوه داوه سايه
ههر سهى چه نىگه بهرزه هاوار «يا وهارم»

نہرمہواران / شیعر کوردی 18

گوشہیل شوور زمسان لہیرہ فقہد سیاہ
ہرسہئ پریمن ئمشہو لہ شوور گہرم ئاگر
لاوارہگہئ تیہریکی ری چینمان بہسایہ
دیوار نا ئمیدی سازن دووارہ لہیرہ
خہم دەسمیہت دہرہ و شہو ئہول بیوا ئسایہ
خوہزیہو لہ بان بہرزی یالہیل ریوتہلی دی
داوان سہوزہ بہش کەر جیو لہیرہ وەر وسایہ

وههارة 3

ئهول هساره گانا هه ر سهئ چه نيگه دووسم
لهينوو هناسه سه ردى كردن وه هاو منووسم
له داخ بى دهماخى ئى ئيل بى چراخه
چه م دامه چيو گوچانى يهئ چنگ سقان و پووسم
يهئ دهف رهنگ وههاري نيهخهئ لهئى دهراوه
ههئ تيول وشك بى بهر ! تا كهئ له پاي ت بووسم !

نەرمەواران / شیعەر کوردی 20

ناو ئی زەننەن سەردە ھاوار وای ھاوار !
هەیمان تیەنی تماشای چەو کالەگەئێ مەجووسم
لە ھووز جەور و مەینەت ھاوسای شەواردانم
مەردم نە ئەرمەنی کیش نە ئەھل رووم و رووسم !

وههار ۴

لهئ بان زه یو تیه ریک و دلگیر و شه و مه رامه
چیو ئیل تهرفتیونئ سه د ساله تیوچیا مه !
ههر چیگ لهیره وهر دیم زرکهئ چه وهیل هیوچیون
ههئ شه وریار که و پووش ! مال هساره کامه !؟
تاگهر زه مانه له ینوو قیل ترهک بواری
ته نیا وه شه ووق دیند ئئ ناو زه نانه جامه

نەرمەواران / شیعەر کوردی 22

لەئ رووژێار تارە هاوسای ئومیدمان کە
تەنیا وەهار بەورەو ! دلّ بی ت بی پەلامە
تا نیورەگەئ چەویدل پەخشە لە ئاسمانم
رەئ جەنگ وەل شەویدلا هەیمان هلا هلامە !

وہار ۵

پەیکۆلەیل کەو بەسانە سەف لە ژێر پائ خەیاڵم
بیوشەبیو بینوسی ئمشەو وە زخاڵ خەم حەواڵم
بوومەنەزر یەئ تماشاد ! حەیفە تا وەہار بانان
شوون تیر شەو بمینی قەئ خەیاڵ کال باڵم
بیوشە شەو لە ئی ہنازە سەرەتانگی نەکہیدن
ئاخە داخ بی چراخی گرتیہ دووارە حاڵم

نەرمەواران / شیعەر کوردی 24

کەوترەیل ھووز واران ئاسمان کەنین و بردن
دی ت سەر مەشیون ئمشەو لە شمار مانگ و سالم
وہ قوئل قوئل دووارە تا کەپوو کەپوو زەلان ھات
بافەبافە ھەم سزانن ئەزەتەیل کال کالم
لەئ ولات پر شەوارە باخەوان باخ زیوخم
لەئ تیەریکە وەرد ریوتە چیو مەنی خوہشی بکالم !؟

مەلیوچگ ١

تا کەئ بخەیمە شاننا سألەیل بی مەلیوچگ!
یا گەر چەئینگ بگرم تالەیل بی مەلیوچگ!
چەن سألەئئ هسارە بوو بآل مەل نئەئدن
برمئ هسار بەرز مألەیل بی مەلیوچگ
هەر شەو خەئآل سەوزد بآلەیلەگەم جەرەو دەئ
هایدن لە کوو هسارەئ سألەیل بی مەلیوچگ!

تا کهئ مەداد زمسان ئی ئاسمانە نیوسی؟!
تا کهئ شەوار سەردن حالەیل بی مەلیوچگ!
«ھوز نیەزانم» ئمشەو نخشەیک ئرائ ت کیشن
هەئ دل مەکەف لە قیولی چالەیل بی مەلیوچگ!
هەئ دل خودائ ت گەوراست نایدن وە تەنگ دووارە
بوونە رەفییق سیمورغ زالەیل بی مەلیوچگ!

مہلیوچک ۲

تا کہئ بمینیہیمہ لالہیل بی ہسارہ !
بالہو مہیہن خوہشی مان دالہیل بی ہسارہ !
لہئ سال شوور و شوومہ تا رووسہمی بکوشیہئ
باوگ «شہغاد» زیوخن « زالہیل » بی ہسارہ
چیو نیوسنہک چہنیگہ دەس نیہکہنہو لہ قہومان
رووژہیل بی مہلیوچک سالہیل بی ہسارہ

نەرمەواران / شیعەر کوردی 28

چەو کال نەرمەواران لەئەم ھووژە تووریایە
لەئینوو چریوسیانیە لالەیل بئەسارە
رائ خاتر وەھاریگ بەو ھیور کەل بکالیم
لە ریوتەلی شەوار یالەیل بئەسارە
خوہزیەو چەوہیل کالڈ دایرسنن چراخیگ
لە دلتەنگی تیەریک مالەیل بئەسارە !

مەلیوچک ۳

تا بال چەو بیەیدن وه ئاسمانم ئمشەو
وینەئ وەهار گۆل دەئ وشکە سقانم ئمشەو
بەو تا دوواری بیوشیم لە ئەزەتەیل کەو کەو
پر لە گەپەیل گەرم کەس کەس مەزانم ئمشەو
بەو یەئ سەرئ بکیشە ئی مال چوو قیامە
تا شەو دوواری نەودن وه هاو زوانم ئمشەو !

ته نيا پهرى كيهنى نيور ! هيور چه وويل كالد
يهئ مشت كهو مه ليوچگ وهر داسه گيانم ئمشه و !
چه رمى و سهوز و هيولم زهر د و كهوو به نه فشم
پر له هساره گانم چيو كه شكه شانم ئمشه و
زكر زوان سهوزم ته نيا تنى ت كهو پووش !
يهئ جار تر مه تيوچن دار و دكانم ئمشه و !

سیف کال ۱

شەو سوارە لەئ ولاتەبێ خەوەر بەو تا بچیم
تا وەهار کەس مەزان لە ئێرەوەر بەو تا بچیم
ئێ زەییووە کەئ نام گەرم عاشقی دەئیدن ! هەلس !
عشق ئەو چەو کالە تا گەر ها لە سەر بەو تا بچیم
سیف کال لیموو بەئ لەورە هەسەر چئ توای
باخ ریوت ئیرە کەئ دێرئ سەمەر ! بەو تا بچیم !

نەرمەواران / شیعەر کوردی 32

ئۆ ولاتە دەیمە ساتی دلخووشی لای ئەو گۆلە

ماملەئ کەیمن هە لەیوا ! سەر وە سەر ! بەو تا بچیم !

لەیلێهیل کەو سوار دلخووشی لەئ هوزەچین

تا بکەن مەجنون تر هەم دەر وەدەر ، بەو تا بچیم !

ئێرە ئمشەو رێبەنانەو ئاسمان ئەخمی تیه‌لە

وازە لەورە دەروەچ مال سەحەر ! بەو تا بچیم !

سیف کال ۲

له چوولیهیل کهس مهزان کهو کهو حه والمان
ئهگهر ک هیور کهو ت بووده کهوتر خه یالمان
ئهگهر هساره بهش بکهی له مال ههر چی عاشقه
له ژیر بال ئاسمان هه میشه سهوزه حالمان
له ناو کتاو حافز چهو هساره بهش کهرد
مهگهر نه نیوسیا به گیانه گهم ! دوواره فالمان !

: « نوید فەتح و دلخوێشی رەسی وە ئاسمان عەزیز! »

نەکەیدنە و ت دی کورە لە ئی رێه بەتالمان !

سیه پریوسنەک هه لاس ! وە عەتر سهوز بالدهو

دوواری خەت خەتی بکە شهوار سەرد سالمان !

بزان ک ئیمه ئایه میم و جار تر وە دەو دزیم

لە باخ سهوز ئی زه یوه دوواری سیف کالمان ! ...

شهو ۱

ته نیا له ئیره مه یله م سهر بووده بارم ئمشه و
ئاخر وه داخ عشقد هه ئی گول دچارم ئمشه و !
چیو شه و له شوون چیند تهک دامه له زلانه و
وینه ئی شه کهت سووار پای « زهرده مارم » ئمشه و
زانی که لاوه گه ئی دل خاپیوره بی خه یالد !؟
زانی وه تیخ تیژ داخد قه لارم ئمشه و !؟

تا ئاسمان بەختم خالی لە ئەر خەم بوود
بێ ت تیهو تیهو تیهو تیهو تیهو تیهو
گشکەس ! هسارەگانم داچووریانە گشتی
خوهد بەو بووه هسارەئ هیول شهوارم ئمشه و !

شەو ۲

خەم وەشکیاسە پیمەو شەو ھالەشان وە شانم
تەو داسە سیخ زیوخەو ئازایەگەئ سقانم
وینەئ ھەلەت ھلاکم لەئ تاوسان جەورە
ئاژاژگی خوہیەو دەئ نامەئ لە بان شانم
ھە ئشیویایە بەختم ھە ئبرشیایە جەرگم
ھە ئریوشیایە هیورم ھە ئورشیایە گیانم

تا کەفتە هیورم سەوزی چەو دەیل کالد
هەم ئەزەر تەیل کەو کەو پا نانە کەشکە شانم
نوورم مە کەک بەشکی بەلەیل سەوز هیورم
ئەزەر تەمەن رەسینینگ تا مال ئاسمانم
تا گەر هەسارە گەئێ خوە دە لە ئاسمان بەکالم
خوە زیە و لە بن هەسارەیل کول هەلپریو چانم! ...

کہوتر ۱

پیشکەش وه شیرکو بیکەس

دیوہکە

لە کەو کەوی ولات بی ولاتی

هەر چی ئاسمان نەختە

بەش بال کال ت بیو و

هەر چگە سەوزە وەھارە

بەش بیوان ریوتەل دلم

که وترهیل عاشق له وینهئ ئیمه بیون

ئمروو

وه له چگهیل خوله کووین زیوخهیل زهمان

بهسانه سه مانه و

تا دنیای زهره بیوچگیگ

له قهئ په رهئ قاقه ز ئمته حانیگ

بنیوسیده مان

سوو شه و هکی

له دیوای واران قرمز عاشقیگ

هه لیریوچقنه د

تا له ریو زه یو هه لپه رگه بنیوسی

منیش بوومه ریواریگ

خورجین بخه مه شانیه یلا

بچم تا ئه و په ر ولات بی ولاتی

تا ئه و په ر به نه فش مه رزه یل «خوه شم له لید تی!»

کەوتر ٢

«دنيا گومە یلی ئاوسەردە
ئەول مشتتگ گوشە ماسیا
لە ناو شیشەئ گلیونکی»
ماسی قرمز بیوچلگە مان وەت

**

«دنيا سەفەئ چەرمی گلیونکیگە
تا وە تەق تەق تەق

له ناوی وه دهور خودمانا گل بخویم «

تهل قرمز ناو ساتهگه مان وهت

**

دنیا

سهوزه قرمزه زهرده که وه به نه فشه

مه لیوچگه ، سهیرهس ، قه ناریه ، که وتره

پرشه ئی خوهره ، ترنگه ئی ئاوه ، چیوزه ئی داره «

وههار وه نازیگه وهت

**

دنیا سهرده ، سیهس ، ریوت و قیوته ، سر کوره

کریوهس ، وه فره ، یه خبه نانه

لیوله ئی گورگه ، قیژه ئی قاژه ، قرنگه ئی قلاس «

زمسان وه هناسه برگی وهت

**

م ئیوشم :

« دنیا پریشه ئی سهوزیگه

تا گہر بیومن

پریوشہئ قرمزیگہ تاگہر دل بوہسیم

پریوشہئ کہویگہ تاگہر دل بسینیم

پریوشہئ تیہریگیگہ تاگہر دل بنہیم «

کەوتر ۲

پەرەییگ قاقەز پەشیویم

ت ئیوشی نیوسنیدەم

دەنگ هیول

بال گاکەوتر گاجاریگ!

ت ئیوشی نیوسنیدەم!

دہروہچ ۱

لہ ئو کیوچہک
لہ سالان سہوز وهرین
ئرائ کہ تر چہو کالینگ
دلّم وه جی ہیشتم
ئرائ مالہ چوقیایہگہم
دہروہچ چوونینگ سہنم

ٹیوارہ ئاسمان وہ نم نازہ

لہ ریو زہیو مہخش «نہرمہواران» نیوسا

گول سوو ہہلسام

تا لہ دہیشتہو تماشایگی

بکہم

دیم تیول ساچلگہیگ تا ئاسمان

لہو دہروہچہو

پہل کیشایہ

خاس ک نوورسم دیم

لہ ژیر وہ لنگہیلہگہئ

جفتی چہو کال و

دلینگ پر لہ خہتال کہوتر عہزیز سہربریائیگ

چیوزہ دانہ !

دهروچ ٢

هزار كه لاوهئ خاپيور وه هار و واران !

هزار تيه ريكي تن تيژ سلادهر !

هزار دهروچ به سيائ بي كهس كه فتئ !

هزار دهنگ چريوسيائ لهيره وهر سهوز !

ولات سهردنگ

نيقه لتوز له

ئەزەرتەیل ریوتەل و سەرپەتی!

دلم لە ناو دنیاگ ئی رەنگ پووشە

هە لپیچیاپە

وەپەرو وال زنە

های سووار گاجار تا بەرزی خەیاڵ!

ئرای ئەرز تیه‌ریکی

رەسنیدەم تا باخ نیور وەرسووەیل

ریو ئەو بانان!؟

تا ئەوەل خۆدای سەر سەونز لە ئیمەدیور!!...

خوهرئاوای ۱

هنای

خورئاوا

له بان کیوهیل وههارهو سههههاتگی کهئ

هنای شهو

ئهول پریشه پریشهئ خوهرشیهیلا

چهو چهوهکی کهئ

چراخ خهییال چهوهیل کالد

دایرسنم !

خوهرئاواى ٢

پيشكەش وه له تيف ههلمهت

خوهرئاوا جامه كه يگ

له شوون خوهر و سا پاواو

هات له وه را يوهرم و سا

له ناوى ديم

چه وه بلى پر له روژهيل سليوك سهرد بى دهسلات

– : « خودايا تا وه كه بایهس

منو وهفر و كريوهو بيو

له بان تال يهئ سيميگ

بكهيمهئ شان جهنهكى !ها!؟»

**

جامهك

وه يهئ هه و

يهئ تهكانى خوارد و

له يتوو يهئ سهفهئ تر داوه نيشانم

چه وهيلم بازيه و كردم

يهك تر ديم

دلئ پر له خهئال سال و مانگ پر

له واران و وههار و سيئف و سهربه رزئ

- : « دلم بوودن وه نه زر ئه و چه وهيل كاله رووژئ سهه هزاران

دهف !

چهئئ ئاخړ عه زيزئ ت !

خودايا ئئ وههار كهس مه زانه چيو

له ريو ديوار بهخت ئيمه نيوسايده!؟»

پریوشہئ سہوز تر پی چی

تہکان کہو ترہک خواردوو

یہکیگ تر لہ ناوی دیم

دلی پر لہ ہزار و یہئ ہسارہئ بہرز کہو کہو

چہوی پر لہ ئومیدہیل عہزیز کہس وہ چہو نہی

دہمی پر لہ ہزار و یہئ خوہشی قرمز

ئرائ ہہر سہر وہچیت ئازیہت بار لہ ہیورہو چی

— : « خودایا باخ عدل و دادہگہد ئاباد!... »

پریوشہئ زہرد تر پی چی

وہیہئ ہہو وائی تیہریکی ہات و لہو ہہمگہ

ئومید کہس مہزانہ

مشت تیژیئ شیشہ کردہ بان داوانم

خوهرئاوای ۲

ئىوارە ھنائ خوەر

کر پەشیوی خەئ لەریو زەبو

- تیوکن چرکن رەئ دراتى -

لە بان ولات سەردیگ « زەردەسیریا »

پایگ تا زرانى قومل کەیدو تیهئ

لەزرانى ئەو بان دەستیگە

- تیوکن چرکن رەئ دراتى -

جفتی چہو چریوسیاں ہا بانئہو

پر لہ ئہزرتہیل تام تماشا

لہ بان گشتیانہو

دہمیگہ

- تیوکن چرکن رہی دراتی -

پر لہ ہاوار گہرم ئیل تہرف تیون ئمرو

ک تا کہو کہوی تا دہر مال خودای سہر سہوز

بلین و داخ و بہرزہ ...!

سیه پریوسنهک ۱

هنای ولات سر کوره و

منیش وه تهنیا

له لای هاوشینگ له کتاوه گانمه و

تهک دامه له بهرزی هیول خودمه و

وهیه ئ هه و کهو بالیگ

هزار که لیمه ئ سیه ئ چرکن

که فنه جیول جال و

له ناو کتاوه گان

باله و گرن

تا

له ژير بال ماله گه

ته م سیه یگ

بکيشنه بان سه مانا

گاجار سیه پریوسنه کى تى

وهل خه رگ و تيوک و جاجگا

چه وسنیده یانه قهئ چناریگا

تا گهر ئرائ مانگیگ

بوو سهوز وههار له باله یلی بسینم

وههار عهزیز ئیمه ئچيونه تى

وههار ئیوه چيو تى !!!؟

سیه‌پریوسنهک ٢

هناس هساره و

ئرمیس ئاسمان و

بال خه‌بال هەر چگه‌ماسی سفیده

له‌ئ سهرده وا رچگیاس!

هائ خودائ سهر سه‌وز له‌ئیره دیور!

ئراج ئی ولات نیوتهک سر کوره

بوو بال رووشن سیه‌پریوسنه‌کی کل‌که!

سیه پریوسنهک ۲

شەوێکیان شەقەکهێ
وێنهێ سیه پریوسنهک
باله و گرم تا کهو کهوی
هاوش کهوێگ لهێ ئاسمان ئەنه خورده
نەمه و قلاوشان خەپال و
تیهرم ئەو خوار
ئێواره بهش به شێهه و کهم
له مال ته مام ریوته لهیل بان ئێ کوومه خه ریه

تاگرائ

لہ ناوی دایرسنن ہسارہی گرہکریگوو

دہرچن

لہ ہلہتہیل نیقہلتوز تیہریکی !!

هساره‌ی ۱

پیشکەش وه قامەت پەرویزی

چەن هەزار سال ئازگەرە

- تیه‌نی و میه‌نی -

- شه‌کەت و وه‌له‌کەت -

پشتەو تمام خەله‌تیانه‌یل بوور بوور منالانە

ریو ئه‌و تمام نیه‌زانمه‌یل سیه‌و بازی ئه‌نه‌خورد

وه‌ رینگا له‌ پسای چم

له‌ ناو ئی به‌ر بیوان بی که‌سیه‌

سیاریگ له‌ دیوره‌و رمله‌و که‌ئ

قہیرئ چمہو نواترہک

دیونم

درانہنگہ لہ رہنگ خیون برشیائ

ہزار ہسارہئ لہیرہوہر سہوز

ک بی ہیوچ کہلہک و دیوارئگ

سہر سایہ لہ کہو کہوئ

گاجار یہکئ تی

- دہمامہئ جادوو پووش و

سہرہو ریژ لہ تمام تیہریکیہیل ولات -

کلیلی دہئ لہ بانئ و

قرم قرم

فہراشہگہئ قورووژئ ...

ہسارہی ۲

زمنانیو !

سانیہیل و دہقیقہیل

گشتیٰ لہ بن رچگیایون !

لہوئی ئاسمان گاجار کہوہ

تہنیا ہسارہیگ گاجاری

ک ساتی یہی دہفہ

وہ زوان تریوسکہ

ناو ہیول خوہی نیوسا

سہر بہرزی و شہوکہت وہہار

وہ ہیوری بیو

ز مسانيو !

له تمام ولات

دارسان گشتى

كوتهل بووشايون

ته نيا تيوه ميگ بيو

له بن دار رهش ريوتىگ

ك له ناو كتاو هيورئ

خه تال قرمز شه قايتىگ نيو سيايود

ز مسانيو !

م گاجار تيوه ميگ بيوم

گاجار هساره يگ

تا

وده ار له هيور مه له وده ريل عاشق و

ديوه ته يل ئيل ئمروه و نه چوود !!...

هساره‌ی ٢

ئەگەر ولاتیگ تیه‌ریکی

له پشت قه‌لتاخ زینه‌و

هاله موکول

هه‌ی دل !

« شووه‌یمان » خه‌یالد زین بکه‌له‌ینوو

مال سه‌وز هساره‌ نزیکه !

نزیکه مال سه‌وز هساره !

هساره‌ی ۴

هساره پیا بیو

تا کلک نیشان کهو پووش عالم بوود

مانگ پیا بیوو

تاروژنای هوونک شه‌وار ته‌نیا‌ییمان بوود

خوهر پیا بیو

تا گەر تیخ تیژ و تیه‌ریک زمسان

وهار دلخووشی له هیورمانه و نه‌وهی

ت پیا بیود

تاگەر تمام عالم له ئەزەل تا و دەعبەد

بوونە جفتی چوو کلک نیشانە بکە نوو

له چه‌وهیل کال عاشقد

رووژنای و ئومید و ئازادی بگرن

هساره‌و مانگ و خوه‌ر !

هساره‌و مانگ و خوه‌ر

بوونە خر چه‌وهیلد !

ئاسمان ۱

هەر سه ئی خوهر کز و بی نز
وه سات ئاسمان چهرخید و
زه یو فه قیر و بی دهنگ
وه بان کر چاره یا چوود
چه نیگه ساگه م گووشه قهول له شم نیه ئی

م نیشم ئە یو هەلسی

م هەلسم ئە یو نیشی

لەوێ ترسم

یەئ رووژ وەدزی چەوێل چریوسیایمەو

تا کەس مەزان تیەریکیگ

بجوود و

کەسیگ خەت زەنەیم نەخوێنی

لە بان هیوچ زە یو ریوت قیوتیگ و

هیوچ دیوار کز بی نزیگ !!!

ئاسمان ۲

له وینه ئ تیه ریکی

له ناو هه له تهیل پر له هار مار

باله و گری

- شهل پهت و تیه نی میه نی -

چوول بری بیاوان وه جی

چوول برى بياوان وه جى

تاگراى ئيواره بائ

تهك بخهئ له شان ئوخهئ نه كوردى دلمان

هائ مهردم !

له وه ره سهئ ئهور نيوتهك په ژاره

ئاسمان دلمان تاكهئ !...؟

سیف

سیف یا گەنم !؟

گەنم یا سیف !؟

نیەزانم

ولام لەئ هەلوژاننە عاشقانەتر

لەهیوچ ولات عاشقیگ

پینا نیەود

عەجەو ئایەمیگ بیو ئایەم !

سپال

منال شہ لہ تانیگ

لہ ناو دہرہ گیوہریا پتہ گہ

کردہی ہاوار :

وائ ہات !... وائی ہات !...

پریوشہئی تیہریکی پی چی

سیار دہس کولیگ ہاتہ و ناو

وہ ملیسیگہو

لہ جیہگہمان ھە لپریوچقیایم

- : بنیشن !

کتاو تاریخہگەدان واز بکەن !

ئەرو توام لہ لەئیرەوەرەر بیوشم

ئائا ! لہ لەئیرەوەر !

لہ جی یەگ

گەچ سەوزیگ زەردیگ کەویگ یاگەر قەرمزیگ

ھە لبگری

زخالی لہ گیرفان شوورەگەئ دراوردو

نیوسا :

لەئیرەوەر!

ئیکەش کر سیەئ چل چەفت چرکنئ

ئەول ھناس سەردیگا کیشاو ھە لکیشا

چمانئ کوچگ خسی لہ قیرەئ قورواک !

تا نیمەر و گشتی سر و کۆر

نیمه رو زیری له زهنگه گه وسا

گشتی كه فتنه و شوون چه وهیل چریوسیا ئیان و

دهرچین

من و نو نه فەر ترهك

دریژ دریژ و دەس كۆل دەس كۆل

له ئاگر بی كهس كوشیا بیگ

یهك پلیسك گه ورا یگ

هه لگرتیموو

تا دهر مال

ههر كر چل چهفت چركن چركن كیشایم

ههر ریا ریگ داله قه یمان

چه وئ كه فته ژیر پاو

هناس تیه ريك سه ردیگ هه لكیشا

له دیوای تیکه ی نان

تا دالگم وه له په كۆتی

سیپال شریگ خسهو

چیمه ژیریەو

ئەو شەوہ دیمەخەو

هزار سیار دەس کۆل دەس کۆل

یەک پلیسک گەورایگ ھاپیان و

تا بانان لە ئیمە دیور

لە بان جادەیل بی رەنگ تا ھیوچ و پیوچ

ھەر کر سیەئ چل چەفت چرکن چرکن کیشن

مەنزومەى قلاکە یوانوو

لە تیهەلى رپوتەل ئیوارەى بی پەلامار

هنائ ولات

— سپ و کۆر—

گوش تەکنى

لە دەنگ کەس مەزانەیل هزار سەر تیوکن تیوکن

دەم رپوتەل کە یوانوو ئاگرەپەرئىگ

لە بان لەش قلائ تیه‌ریکی

قرنگە قرنگ شپینگ کردو

ئرای تەمام گووشەیل کەر ولات وەت :

ئێ زیقاو تیه‌ریک و چرکنە

ئاخر دنیاس

هاینە گووش !

ئیکەش مە نا لە ئێ زیقاو تیه‌ریک و چرکنە

بلاچەئێ زەرد و داخینگ

دەرۆچ ئاسمان کرکرەو کرد .

گرمەهەر شەو لە شینگ

ولات گرتە وەر

قلاکە یوانوو

وہ هەلە پەلەئێ سیوهرینگ

قیوتە برده زیقاو

وہ یهئ هه و هه لور شیا ئینگ

هزار دیووت قۆن قۆن دەس بریائ

لە ژێر زیقاو هە لپریوچقیان

یەک ئاخ دڵکەنی کیشانوو

وانگ شووریگ دانە وەر

ئاسمان و سا

بلاچە گرمەهەر زەبو و زەمان گشتیان وسان

تاگەر وە یەئ هەو ولات نیشته زلەو

واران ئەو هەل تن تێژ قرژنگەیل چرکن چرکن

سەرەو ریژ بیو

پەسینە زەبوو

مف نانە ئی زیقاو تیەریک و چرکنە

لە یەئ ئی کەش ئاگرە لی چیینگ

لە سینێ دیو هتەیل قژن قژن چینەو بان

مل

چناو کە

دەم

لیوت

لە ژێر چەووەیل چریوسیاییان وسان

چنگ تێژ و تیه‌ریکیگ

خسن لە ناو چەووەیلیان

چەووەیلیان لە بن قورووگ هەلکەنین

خیون سیه‌یگ لە کاسە ی چەووەیلیان فەقارە دا

قیژە ی بی کەسی دیوہتەیل قژن پەخشیو لە عالم

عالم هناس سەردیگ کیشا و لەتر بردەئ

جە لەکەیل ھوز نامە ی قولەیلیان کیشانەو

تا لەچگ زیقاو لەینوو بشاریدانەو

قلاکە یوانوو

ھاتەو بان

لەینوو بلاچەئ زەرد و داخینگ دەروەچ ئاسمان

کړ کړەو کرد

لە دیوائی بلاچەو گرمەھەر و قیوتەئ

قلاکە یوانوو

وہ یە یھەو ھە لورشیانیگ

هزار ديوهت قژن قژن دهس برپاي چه و دراتى

له ژير زيقاو هه لپريوچيان

يهك ئاخ دلکهنى كيشانوو

وانگ شووريج دانه وهر

ئاسمان وسا

بلاچه گرمه ههر زهيو و زهمان

گشتيان وسان

تاگهر وه يهئ هه و ولات نيشته زله و

واران ديوم تن تيز خشييه يل چرکن چرکن

سه ره و ريژ بيو

ره سينه زهيوو

مف نان له ئى زيقاو تيه ريک و چرکنه

له يهئ ئى کهش خوه له مريگ

له سينى ديوه ته يل قژن قژن چينه و بان

مل

چناوکه

دهم

تا رهسین وه گووشه یلیانا

گووشه یلیان قورووژانو چینه و ناو

خیون سهوزیگ له گووشه یلیان فهقاره دا

قیژهئ بی کهسی دیوه ته یل قژن

په خشیو له عالم

عالم هناس سهردیگ کیشا و له تر بردهئ

جه له که یل هووز نامه ی

قوله یلیان کیشانه و

تا له چگ زیقاو له ینوو بشاریدانه و

سی یم جار

قلاکه یوانوو

هاته و بان

له ینوو بلاچهئ زهره و داخینگ

دهروه چ ئاسمان کرکره و کرد

له دیوائ بلاچه و گرمه هه ر و

قیوتەئ سئ جارەئ

قلاکە یوانوو

وہ یە پھەو ھە لورشیانیگ

ھزار دیوہت قژن قژن دەس بریائ چەو دراتی

لە ژیر زیقاو ھە لیریوچقیان

یەک ئاخ دلکەئ کیشانوو

وانگ شووریگ دانە وەر

زە یو قیژەئ تیه ریکئ کرد و

واران سئ یم تن و تیژ کولەنجییەیل چرکن چرکن

سەرەو ریژیو

رەسینە زە یوو مە نان لەئئ زیقاو تیه ریک و چرکنە

لە یەئ ئیکەش خوە لە کووینینگ

لە سینئ دیوہ تەیل قژن قژن چینەو بان

مل

چناوکە

دەم

چینهناو دەمیانهو

هەفت دەفە دانە زوانیانەو

خیون کەویگ لە دەمیان فەقارە دا

دی ولات سر و کۆر

جە لەکەیل ھووز نامەیی

قو لەیلێان کیشانەو

تا لەچگ زیقاو

لەینوو بشاریدانەو

سەد ھزار سال سیە لەوئەو دیوا

ئێرنگە تا بلاچەئ دەئ

تا گرمەھەرئگ کەئ

ھزار جنازەئ قژن قژن

تیەنەو سەر خەئال تەمام ئاوەئیل دنیا

لەبەئ ئی کەش کەو بالئگ

ماسی سفید سەر سەوزئگ تیەئدەو سەر ئاوو

چەوینگ لە ئاسمان هەلقەپنی

هەسارەینگ لە ئاسمان زائ

دەنک دەنک هەسارەگان چرئ

یەک بال سەوز شووریگ درارن

بالەو گرن و

لەشوون ئەو دەنگ بەرزەچن !

یەسە ئاسمان ئمرو پرە لە هەسارە مەردم !!....